

DET ER KOLDT AT VÆRE ISLÆNDER

V/ Helle & Claus Birch

Vort liv med de islandske

Det er ved at blive koldere, men det bekymrer ikke et islandsk får. Det har overfrakke på, så det er kun mangel på foder der bekymrer dem. Det bekymrer til gengæld både dem og os, for her i skrivende stund er det så som så med græs. Når det nødvendige korn og tilskud så oven i købet skal være økologisk, og vi ikke har jord nok til at være selvforsynende, så er det dyrt, så dyrt at vi ind imellem tænker over, om det overhovedet kan betale sig at producere vores eget kød. Ud fra en økonomisk betragtning kan det ikke, men da vi synes, det er vigtigt at vide, hvad vi spiser, så foretrækker vi at kende kødet fra fødslen og til det bliver slagtet, og så kommer prisen i anden række. Noget andet er så, hvor længe vi kan blive ved. Der er så få opdrættere af islandske får i Danmark, at det er svært at forny bestanden.

Fedtfattigt kød med en fantastisk smag

Vi har islandske får, fordi de er et oprindeligt ikke forædlet dyr, der giver noget fedtfattigt kød med en fantastisk smag. Som prikken over i'et synes vi så også, at det skal være økologisk. Vi har kun 3 moderfår og 1 vædder. der giver mellem 5 og 7 lam årligt, så hvis anstrengelserne og prisen på foder skal give mening, skal kødet være ernæringsmæssigt optimalt.

Da vi for 7 år siden valgte at få islandske får, var det netop fordi vi syntes, det var interessant at have et får med en så lang historie bag sig. Det skulle også være dyr, der var nemme og passede sig selv, både hvad fodring og læmning angik. Så måtte vi til gengæld gå lidt på kompromis med slagtevægten. Det holdt kun i nogen grad stik. Vi har som før nævnt ikke meget jord, så det der med naturfåret, der i uendelige generationer har gået og fundet sin egen føde, var svært tiltalende, men det passer naturligvis kun, hvis de har ligeså uendelige græsmarker til rådighed.

Gode til at læmme

Til gengæld har de været uendeligt gode til at føde lam uden vores indblanding. Der var et par år i starten, hvor der forekom dødfødte lam, men det er historie. Vi kan i dag næsten stille uret efter, hvornår de læmmer. De signalerer kraftigt, eller også kender vi dem efterhånden så godt, at det er åbenlyst at de læmmer i nat. Og ganske rigtigt, næste morgen står moderen i stalden med et eller to lam. De andre står udenom og kigger nysgerrigt. Mor og lam får så lov til at gå nogle dage alene i en bås med deres lam, før de igen

bliver lukket ud til resten af "familien". Vædderen kigger lidt på lammene, snuser en enkelt gang, og så er det ikke interessant mere. Efter nogle dage indtager det næste moderfår så boksen, osv.

Slagtevægten!

Og så er der det der med slagtevægten. "Det kan godt være, at det smager godt, men der er jo ikke noget kød på sådan et islandsk lam" hørte vi ofte fra "kendere". Det udsagn har vi gjort godt og grundigt til skamme. Vi fodrer så intensivt i de sidste måneder inden slagtingen, at størrelsen ikke lader de forædlede racer noget efter. Mellem 24 og 28 kilo er ikke utænkeligt, og stadig med et minimum af fedt. Vores største problem er at få plads til køllerne i ovnen.

Vædderen gik bersærk!

Vædderen er et kapitel for sig. Vores første havde et imponerende "gevir", og gik i det hele taget rundt og følte den styrede hele verden. Den gjorde det imidlertid på en rar og omgængelig måde, skubbede lidt til får og lam, men på en venlig måde. Efter et par år med denne venlige facon, skete der noget. De kraftige egetræshjørnestolper i båsene begyndte at stå mere og mere skæve, og en dag var et tørrestativ, der stadig stod på marken, lagt ned. Der lød også store brag om natten og om morgenen kunne vi se, at der var buler i maskinhuset. Vædderen var gået bersærk! Da han også fik en mere truende holdning over for os, måtte han hjælpes over på de evige væddermarker. Hans efterfølger var ikke nær så "prægtig", men var lige så rar. Han var imidlertid så madglad, at vi blev nødt til at lukke ham i sin egen bås, når der blev fodret, ellers fik de andre ikke noget. Ikke at han var aggressiv, men han støvsugede bare truget i en sådan hast, at der ikke blev ret meget til de andre. Ordningen med egen "spisebås" bekom ham tilsyneladende helt godt. Ved spisetid tog han opstilling ved båsen og løb helt frivilligt derind. Selv om vi nu havde styr på, hvor meget han spiste, havde han tilsyneladende taget varig skade, for han blev mere og mere uformelig, faktisk i en sådan grad, at fåreklipperen bestemt mente, han var gravid. Det var han ikke, og det blev værre og værre. Dyr lægen mente, det var en form for tarmslyng, og en morgen var han død. Hans efterfølger er en rødbrun, meget flot vædder, som vores børn Nina og Sofie har døbt Bernhard. Selvom vi syntes, han var lidt "klein" da vi fik ham, tog han øjeblikkeligt førertrøjen på og gjorde det klart, at det nu var ham, der bestemte, men lige som sine forgængere på en stille og venlig måde.

Reserverede får

Det hører med til historien om islandske får, at de ikke er kælefår. Det ligger formodentligt i deres natur, at de i mange generationer har gået ude i bakkerne og passet sig selv. Et af vores moderfår og enkelte lam har det dog været muligt at klø bag ørene. Denne "reserverthed" var så i øvrigt en af grundene

til, at vi valgte dem. Vi mente, det ville være for svært den ene dag at kæle med de lam, vi den næste slagtede. Men vi glæder os så til gengæld, på afstand, over farveudvalget. Det er en særdeles charmerende side af islandske får. Alle farver og kombinationer forekommer, fra sort til hvid og grå til rød. Det er altid spændende, hvilke farver lammene får denne gang.

Hvor kloge er får

Her til sidst lidt om fårs intelligens. En af mine kolleger, der er vokset op i Sønderjylland med får, udtalte, at får dog var det dumme dyr, han havde mødt. Dertil er der vel kun at sige, at får har den intelligens, det kræver at være får, og vi i øvrigt ikke har til hensigt hverken at spille skak med dem eller bruge dem til at løse børnenes tredjegrads ligninger. De er aldeles fremragende til at være får, og de smager pokkers godt, men de er jo islændere, så vi diskuterer heller ikke økonomi med dem.

Fynske Fåreavlernes medlemsblad nr. 5/2008